

Näringsdepartementet
n.remissvar@regeringskansliet.se
kopia: helene.lassi@regeringskansliet.se

HSBs remissvar:

Klimatdeklaration av byggnader (rapport 2018:23, n2018/00268/bb)
Dokumentationssystem för byggprodukter (rapport 2018:22, n2018/03702/bb),
Delbetänkandet Resurseffektiv användning av byggmaterial (SOU 2018:51, n2018/03801/bb)

HSB Riksförbund har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på rubricerade rapporter och delbetänkande och inkommer härmed med synpunkter.

HSB är Sveriges största bostadskooperation med över 600 000 medlemmar och 4000 bostadsrättsföreningar. I snart 100 år har HSB verkat för det goda boendet där vinsten går tillbaka till byggandet och förvaltningen av bostadsrättsföreningar.

HSB har som två av sina övergripande strategier att år 2030 ha nära noll i klimatpåverkan och vara anpassat till ett förändrat klimat och ha en hållbar och resurseffektiv medlems- och affärsverksamhet som optimerar vårt bidrag till en hållbar utveckling och minskar vårt beroende av begränsade resurser.

Det är med dessa övergripande strategier i åtanke vi lämnar våra synpunkter.

Frågor om detta remissvar kan ställas till: Magnus Ulaner, miljöchef, magnus.ulaner@hsb.se

Med vänlig hälsning,

Anders Lago
Förbundsordförande
HSB Riksförbund

Klimatdeklaration av byggnader (rapport 2018:23, n2018/00268/bb)

Inledning

HSB har som en av sina övergripande strategier att *år 2030 ha nära noll i klimatpåverkan och vara anpassat till ett förändrat klimat.*

HSB bygger enligt miljöcertifieringssystemet Miljöbyggnad där klimat-påverkan från byggvaror är en del. Inom ramen för systemets *indikator 15 Stommen och grundens klimatpåverkan* (betyg silver) beräknas klimatpåverkan (gram CO₂e/Atemp) vid produktion av byggvaror och transport i A1, A2, A3 och A4 med den beräknade klimatpåverkan till 50 % (betyg guld 70%) baserad på produktspecifika miljövarudeklarationer (Environmental Product Declaration). På betygsnivå guld ska klimatpåverkan från A1-A4 vara 10 % lägre än för betyg silver.

HSB **vill uppmärksamma** regeringen på den gemensamma position HSB tillsammans med SABO, Fastighetsägarna, SABO, Riksbyggen Sveriges Byggindustrier och Hyresgästföreningen skickad till EU Kommissionen i maj 2018 där vi trycker på att EU Kommissionen bör verka för att ändra Byggproduktförordningen (EU) No 305/2011 så att prestandadeklarationen innehåller information om klimatpåverkan från resursutvinning och tillverkning enligt standarden EN 1580 och demonterbarhet för materialåtervinning, samt information om kemiskt innehåll i enlighet med enligt bilaga VI i CLP-förordningen. Se Bilaga 1.

Generella synpunkter

HSB **anser** som Boverket att det finns en informationsobalans mellan byggherre och byggprodukttillverkare rörande klimatpåverkan från byggprodukter, något vi påtalat för EU Kommissionen i vårt positionspapper från maj 2018, se bilaga 1.

HSB **anser** att denna obalans åtgärdas effektivast genom att ålägga byggprodukttillverkare att deklarerar klimatpåverkan och annan miljöpåverkan (inklusive kemiska ämnen) i prestandadeklarationen, med stöd av den europeiska standarden EN 15804 för byggprodukter, se bilaga 1.

HSB **anser** att regeringen ytterligare bör utreda möjligheten att inom ramen för byggproduktförordningens grundläggande krav för hållbara byggnadsverk i bilaga 1, krav nr 3 Hygien, hälsa och miljö och/eller krav nr 7 Hållbar användning av naturresurser, ställa krav på redovisning av klimatpåverkan från byggmaterial.

HSB **anser** att en klimatdeklaration kommer öka kunskapen och medvetenheten hos alla aktörer i branschen och ger förutsättningar för den beteendeförändring som krävs hos aktörerna för att koldioxidutsläppen från byggsektorn ska minska. HSB **anser** dock att kravet på en klimatdeklaration i sig inte leder till att materialval med lägre klimatpåverkan görs.

HSB **anser** trots att ingen direkt klimatnytta uppstår är ett krav på klimatdeklaration vid uppförande av en byggnad är ett steg i rätt riktning, då klimatfrågan är av mycket brådskande karaktär.

HSB **anser** som Boverket att den initiala administrativa kostnaden för klimatberäkning inte är särskilt stor uttryckt som andel av den totala byggkostnaden för flerbostadshus och att kostnad för att göra en klimatberäkning kommer att sjunka snabbt som följd av lärdomseffekter.

HSB **anser** samtidigt att mest klimatnytta uppnås med en klimatdeklaration om den genomförs som del i projekteringen för att jämföra systemval. HSB **anser** därför att en interimistisk klimatdeklaration ska avlämnas vid bygglov, då ökar sannolikheten att klimatdeklarationen har utgjort en del av systemvalen i projekteringsskedet.

Specifika synpunkter på förslaget

HSB **tillstyrker** att krav på klimatdeklaration inledningsvis omfattar flerbostadshus och lokaler och att krav på klimatdeklaration har samma undantag från skyldighet som gäller för energideklarationer.

HSB **tillstyrker** att klimatdeklarationen ska ha registrerats av byggnadens ägare senast sex månader efter att slutbesked eller interimistiskt slutbesked har meddelats.

HSB **tillstyrker** att krav på klimatdeklaration omfattar hela byggskedet, det vill säga modul A1–A5, (råvaruförsörjning i produktskedet, transport i produktskedet, tillverkning i produktskedet, transport i byggproduktionsskedet, bygg- och installationsprocessen i byggproduktionsskedet), med vissa undantag från standarden EN 15978 för byggnader. HSB **anser** att detta är ett första bra steg då det i nu hade varit osäkert rent kvalitetsmässigt att lägga till modul B användningsskedet och modul C slutskedet då dessa skeden framförallt bygger på prognoser, även om inkludering av dessa skeden minskar risken för suboptimering.

HSB **anser** att det finns en viss risk när fokus ligger på tillverkning av material och byggskedet att viktiga funktioner under förvaltningsskedet nedprioriteras, men bedömer samtidigt att byggherrar har tillräcklig kompetens att säkerställa att byggnader uppfyller alla kvalitetsmässiga krav och tekniska egenskapskrav.

HSB **tillstyrker** att det i klimatdeklarationen gå att använda såväl generiska data som verkliga/produkt specifika data för beräkning av modul A1–A5.

HSB **tillstyrker** att klimatpåverkan redovisas i kg koldioxidekvivalenter per m² bruttoarea (BTA).

HSB **tillstyrker** att klimatskärm, bärande konstruktionsdelar och icke bärande innerväggar är de byggdelar som ingår i klimatdeklarationen. HSB **anser** att regeringen bör förtydliga hur klimatskärm, bärande konstruktionsdelar och icke bärande innerväggar ska definieras. HSB **anser** att de byggdelar som omfattas ska definieras utifrån BSAB-koder.

HSB **tillstyrker** att de klimatdata som används för material och produkter ska omfatta klimatpåverkan i form av råvaruförsörjning (modul A1), transport (modul A2) och tillverkning (modul A3) för själva materialet eller produkten (enligt beräkningsreglerna i standarden 15804 samt

mer detaljerade regler i de produktspecifika regler (PCR - Product Category Rules) som standarden föreskriver).

HSB **tillstyrker** att i modul A4 inkludera transport av byggprodukter till byggplatsen och att för de tre material och komponenter som står för störst viktmissig andel (alternativt volymmässig andel) av de byggnadsdelar (se ovan) som ingår i beräkningen (inklusive prefabricerade moduler och byggelement om sådana ingår i byggnaden) ska alltid specifika data för transporterna till byggplats användas avseende transportavstånd, transportslag och bränslen.

HSB **anser**, gällande transporter i modul A4, att det är bättre att följa Product Category Rules (PCR) för byggnader och det norska förslaget, än att följa Miljöbyggnad, som är enklare att anpassa. Detta på grund av nyttan med europeisk och nordisk harmonisering av byggregler och standarder.

HSB **tillstyrker** att modul A5 (byggplatsen) ingår i klimatdeklarationen och att det inom ramen för detta ingår produktion och transport av material som blir till spill på byggplatsen, samt användning av el, värme och bränslen på byggplatsen. Detta för att ge byggtreprenörerna incitament att arbeta med dessa frågor som ligger inom deras rådighet och ligga nära PCR för byggnader. HSB **konstaterar** dock att det är olyckligt A5 inte finns med i miljöcertifierings-systemet Miljöbyggnad och inte ingår i något av de två förenklade rapporteringsformat som rekommenderas i EU-systemet för hållbara byggnader, Levels, och inte heller ingår i den danska versionen av det tyska certifieringssystemet DGNB (Deutsche Gesellschaft für Nachhaltiges Bauen/German Sustainable Building Council).

HSB **tillstyrker**, och ser det som en nödvändighet, att staten finansierar framtagande och långsiktig förvaltning av en nationell databas med generiska klimatdata för byggprodukter.

HSB **tillstyrker** att Naturvårdsverket får i uppdrag att ta fram och långsiktigt förvalta en nationell databas med generiska klimatdata för byggsektorn i samråd med Boverket och Trafikverket.

HSB **tillstyrker** att Boverket får i uppdrag att ta fram och förvalta ett nationellt register för klimatdeklarationer och att energideklarationsregistret byggs ut till att omfatta även klimatdeklarationer. HSB **tillstyrker** att klimatdeklarationsregistret ska vara öppet för allmänheten på samma sätt som energideklarationsregistret.

HSB **tillstyrker** att Boverket får ansvar för tillsyn gällande klimatdeklarationer.

HSB **tillstyrker** att Boverket bör få i uppdrag att ta fram en tidplan för när övriga moduler (B användningsskedet och C slutskedet) ska läggas till klimatdeklarationen. HSB **tillstyrker** att det i uppdraget även ingår att titta på hur kravnivåer för utsläpp av växthusgaser kan komplettera klimatdeklarationen. HSB **anser** att det i denna utredning bör utvärderas vilken styrande effekt som klimatdeklarationerna har.

Dokumentationssystem för byggprodukter (rapport 2018:22, n2018/03702/bb),

Inledning

Vid nyproduktion bygger HSB enligt miljöcertifieringssystemet Miljöbyggnad där är en loggbok en naturlig del av byggnationen. Inom ramen för systemets indikator *13 Dokumentation av byggvaror*¹ dokumenteras byggvaror i en webbaserad (digital) loggbok i miljöbedömningsverktyget Byggsvarubedömningen.²

I loggboken, enligt kraven i Miljöbyggnad, ska produktkategorier E, F, G, H, I, J, K, L, M, N och Z enligt BSAB 96³ loggas och innehålla uppgifter om typ av byggvara, varunamn, tillverkare/leverantör och eventuellt innehåll av ämnen upptagna på kandidatförteckningen. Redovisning av kemiskt innehåll i en byggvara ska följa anvisningarna enligt avsnitt 3 i eBVD2015⁴ för dessa produktkategorier. För produktkategorierna P, Q och R (VVS) räcker det med uppgifter om typ av byggvara, varunamn, tillverkare/leverantör och eventuellt innehåll av ämnen upptagna på kandidatförteckningen. (Detta gäller för indikatorsbetyg silver).

I Miljöbyggnad finns även indikator *14 Utfasning av farliga ämnen*. Under denna indikator är kravet att för byggvaror i produktkategorier E, F, G, H, I, J, K, L, M, N och Z får endast kandidatämnen, utfasningsämnen enligt KEMI:s PRIO-kriterier och hormonstörande ämnen enligt EDS Cat 1 och Cat 2 förekomma i mindre omfattning. Vid förekomst ska avvikelser motiveras och dokumenteras.

För betyget guld på indikator 14 ska prioriterade riskminskningsämnen enligt KEMI:s PRIO-kriterier får endast förekomma i mindre omfattning och avvikelser ska dokumenteras. För byggvaror och kemiska produkter som brukaren exponeras för inomhus får inte EU-LCI:s emissionsvärden överskridas och avvikelser ska motiveras och dokumenteras.

HSB vill **uppmärksamma** regeringen på den gemensamma position HSB tillsammans med, Fastighetsägarna, SABO, Riksbyggen Sveriges Byggindustrier och Hyresgästföreningen skickad till EU Kommissionen i maj 2018 där vi trycker på att EU Kommissionen bör verka för att ändra Byggproduktförordningen (EU) No 305/2011 så att prestandadeklarationen innehåller information om kemiskt innehåll i enlighet med enligt bilaga VI i CLP-förordningen, samt innehåller information om klimatpåverkan från resursutvinning och tillverkning enligt standarden EN 15804 och demonterbarhet för materialåtervinning. Se Bilaga 1.

¹ <https://www.sgbc.se/app/uploads/2018/07/Milj%C3%B6byggnad-3.0-Nyproduktion-vers-170915.pdf>

² <https://www.byggsvarubedomningen.se/>

³ BSAB-systemet är en gemensam struktur för information i byggsektorn. Systemet består av koder bestående av en serie bokstäver och siffror med tillhörande rubrik som betecknar olika typer av byggdelar eller produktionsresultat. BSAB-systemet används i AMA (Allmän material- och arbetsbeskrivning), som kan användas som underlag till att upprätta tekniska beskrivningar.

⁴ <https://byggmaterialindustrierna.se/byggsvarudeklaration-ebvd1-0/>

Generella synpunkter

HSB **sympatiserar** med det syfte som anges för lagens införande, dvs. att syftet är att, med fokus på miljö- och hälsoeffekter, öka spårbarheten för byggprodukter som ingår i byggnadsverk under dess livslängd och att underlätta framtida hantering av byggprodukter i samband med förvaltning, sanering, ändring, rivning av byggnadsverk samt materialåtervinning av byggprodukter för att skapa förutsättningar för giftfria och resurseffektiva kretslopp.

HSB **anser** dock att detta syfte blir svårt att nå med förslagets krav på att endast logga kandidatämnen, REACH, artikel 33 och de ämnen som finns upptagna i ett säkerhetsdatablad enligt REACH art. 31. Det är för svaga krav vilket minskar den långsiktiga nyttan och kostnadsbesparingen av loggboken vid inventering inför om-, och tillbyggnad eller rivning, både för fastighetsägaren och samhället som helhet.

HSB **delar** Boverkets bedömning att en stor del av de aktörer som använder loggboksystem idag, däribland HSB, kommer att se en begränsad nytta med den lagreglerade loggboken och därmed inte beröras av kravet i nämnvärd utsträckning.

HSB **delar** även bedömningen att aktörer som tidigare inte har fört loggbok, men som skulle göra det som en följd av ett lagkrav, skulle välja att utöka informationen, med fokus på kemiskt innehåll, i loggboken för att åstadkomma en ökad nytta och mervärde. Det skulle i sin tur kunna bidra till att öka användningen av den frivilliga miljöinformation som finns i byggvarudeklarationen (eBVD2015) och därmed nå de nyttor lagen har som syfte trots lagens svaga krav på loggning av kemiskt innehåll.

Boverket menar att det finns en risk att lagstiftningen får låg acceptans i branschen om en inte oväsentlig andel av aktörerna anser att den har begränsade förutsättningar att också leda till faktisk nytta. Vid tidigare remittering av förslaget ställde sig HSB och flera andra remissinstanser bakom en lagreglering men enbart om regleringen blev mer omfattande gällande kemiskt innehåll än vad som föreslogs i utredningen.

HSB **anser** att denna risk egentligen inte föreligger, då de aktörer som vill ha mer långtgående information ändå kommer att säkerställa att de får tillgång till den, trots att lagkravet inte kräver det.

Specifika synpunkter på förslaget

En ny lag om loggbok för vissa byggnadsverk

HSB **tillstyrker** att det införs en lag på att upprätta loggbok vid uppförande av nya byggnader som har en bruttoarea över 1 000 kvadratmeter.

HSB **tillstyrker** att vissa typer av byggnader undantas från kravet oberoende av deras storlek och att samordning av undantagna byggnadskategorier bör ske med regleringen om energideklaration för byggnader samt den reglering om klimatdeklaration som Boverket föreslagit.

HSB **tillstyrker** att den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad ska se till att loggbok upprättas. HSB **anser** att det bör förtydligas om ansvaret för att upprätta loggbok kan överlåtas till exempelvis till en totalentreprenör.

HSB **menar** att loggboken ska ha upprättats inför att byggnadsnämnden beslutar om slutbesked/ interimistiskt slutbesked för byggnaden och att detta ska förtydligas i lagen.

Byggprodukter som ska dokumenteras

HSB **tillstyrker** att alla byggprodukter som stadigvarande ingår i byggnader, inklusive VVS-installationer, ska förtecknas i loggboken och att undantag görs för apparater, utrustning och kablar i tele- och elsystem och infästningar som till exempel skruv, spik, plåtband eller motsvarande.

HSB **tillstyrker** att loggboken *i ett första steg* innehåller nedanstående uppgifter om byggprodukterna:

- Beteckning eller kod som gör det möjligt att identifiera den enskilda byggprodukten,
- Produktnamn,
- Produktbeskrivning,
- Tillverkare av byggprodukten
- När byggprodukten registrerats i loggboken,
- I vilken mängd byggprodukten använts i byggnadsverket, och byggproduktens placering i byggnadsverket.
- Säkerhetsdatablad, för kemiska produkter enligt Reach, artikel 31
- Information om kandidatämnen i varor enligt Reach, artikel 33
- Prestandadeklaration (CE-märkning), artikel 4 i förordning (EU) nr 305/2011.

HSB **anser** att det behövs en gemensamma standardiserade identifikationen för alla byggprodukter och att artikelinformationen (identifikationskod) i loggboken ska vara GTIN (Global Trade Item Number). Krav på hållbara byggnader, spårbarhet och en effektiv digitaliserad byggprocess, kräver att det finns en gemensam identifikation som följer byggproduktens hela livscykel.

HSB **ställer sig bakom** det branschgemensamma initiativet rikstäckande byggentreprenörer tillsammans med intresseorganisationerna inom bygghandel, byggmaterialtillverkare och samhällsbyggnad gemensamt har fattat beslut om att ställa krav på GTIN för identifikation av byggprodukter och att därmed producenter och leverantörer alltid ska ha ett unikt nummer på sina byggprodukter.⁵

HSB **konstaterar** att kravet på mängd och placering i byggnaden är i nivå med miljöcertifieringen Miljöbyggnads krav på indikator betyg Guld (indikator 13 Dokumentation av byggvaror). Därmed är detta krav i lagen i framkant gällande vad de aktörer som miljöcertifierar byggnader idag gör.

HSB **tillstyrker** att det för byggnadsverket ska det finnas en sammanställning över byggnadsverkets kandidatämnen, enligt Reach art 33, och det ska framgå i vilka byggprodukter och var i byggnadsverket de är placerade. Detta är en avgörande konsumentupplysning.

⁵ <https://www.gsl.se/contentassets/cea23850edaa4c959e42e31ff1eba767/principbeslut-gtin-20180412.pdf>

HSB **tillstyrker** att det i loggboken ska finnas en sammanställning av de ämnen i byggnadsverket som finns upptagna i kandidatförteckningen⁶ i den mån ämnet ingår i en byggprodukt i en koncentration över 0,1 viktprocent och att sammanställningen ska innehålla uppgift om byggproduktens och ämnets placering i byggnadsverket.

HSB **menar** att placeringen ska kunna märkas ut med fritext, i digital ritning eller koppling till digital ritning. Det bör förtydligas i vilken detaljeringsgrad placeringen ska beskrivas.

Förvaltning och överlämnande av loggboken vid försäljning

HSB **tillstyrker** att loggboken ska finnas hos byggnadsverkets ägare under byggnadsverkets livslängd.

HSB **tillstyrker** att byggnadsverkets ägare vid försäljning av byggnaden är skyldig att överlämna loggboken till en ny ägare.

HSB **tillstyrker** att loggboken ska uppdateras av byggnadsägaren vid lov- och anmälningspliktiga åtgärder enligt plan- och bygglagen.

HSB **anser** i likhet med Boverket att det är rimligt att avgränsa skyldigheten att uppdatera loggboken till sådana åtgärder som kräver lov eller anmälan och är mer ingripande åtgärder, där byggnadsverkets konstruktion påverkas, i de flerbostadshus som vid uppförande hade krav på loggbok. En loggbok ska således inte behöva upprättas för befintliga byggnader eller vid ändring (inklusive ombyggnad och tillbyggnad).

HSB **anser** i likhet med Boverket att det finns många mindre ändringar och åtgärder som skulle vara värdefulla att dokumentera i loggbok, men att arbetsinsatsen för att se till att denna dokumentation görs inte är rimlig i förhållande till nyttan. Exempelvis i bostadsrättslägenheter vidtar ofta bostadsrättsinnehavaren åtgärder där inte styrelsen i bostadsrättsföreningen har rådighet över materialval. Det kan till exempel handla om ändrat ytskikt i badrum, rumsindelningen eller nya golv.

Många åtgärder som idag är lov- eller anmälningspliktiga utförs av mindre byggtreprenörer med ovana att använda loggbok. Dessa kommer att behöva anpassa sig och administrativa kostnader, som skjuts på byggnadsägaren, i denna läroperiod kommer att öka.

HSB **bedömer** att det är sannolikt att denna initiala administrativa kostnad snabbt kommer att hamna på en överkomlig nivå, då marknadens system inte kan sägas vara kostsamma att använda.

HSB **anser** att Boverket behöver arbeta med stöd i form av kunskapshöjning och vägledning gällande hur aktörer ska gå till väga för att upprätta en loggbok och hur loggboken ska förvaltas.

HSB **bedömer** vidare att kostnaden för att upprätta och logga byggprodukter vid en lov- eller anmälningspliktig åtgärd är överkomlig då dessa åtgärder ofta är av större omfattning både vad gäller ingrepp och investeringskostnad.

⁶ artikel 59.1 i förordning (EG) nr 1907/2006

HSB **anser** samtidigt att det i förvaltningen av loggboken finns större utmaningar.

De befintliga systemen på marknaden tar i regel ut en kostnad för att hålla ”projekt” öppna. Då det kan dröja flera år tills loggboken behöver uppdateras utgör detta en onödig kostnad. Det finns samtidigt ofta möjlighet att exportera ut data ur marknads befintliga system och sedan förvara digitalt hos fastighetsägaren eller den part som sköter fastighetsägarens förvaltning.

HSB **anser** att det är sannolikt att marknads befintliga system, samt eventuellt nya aktörer, snabbt kommer upprätta affärsmodeller för att erbjuda loggbok i förvaltningsskedet till ett acceptabelt pris.

System för dokumentation av uppgifter och förvaltning

HSB **tillstyrker** att byggnadsverkets ägare fritt kan välja loggbokssystem så länge som krav på innehåll och vad som i övrigt kommer av lagstiftningen uppfylls och att loggboken finnas i elektronisk (digital) form.

Register, tillsyn och sanktioner

HSB **tillstyrker** att vissa uppgifter om loggboken ska anges i ett nationellt register och **anser** att ett sådant register bör samordnas med registret för energideklaration och ett eventuellt register för klimatdeklaration. HSB **konstaterar** samtidigt att denna registrering inte får bli administrativt kostsamt.

HSB **tillstyrker** att Boverket blir tillsynsmyndighet och att tillsynen bör omfatta att se till att en loggbok upprättas för nya byggnadsverk, att loggboken uppdateras och att loggboken överläts till en ny ägare av byggnadsverket.

HSB **tillstyrker** att tillsynsmyndigheten bör ha möjlighet att ingripa med sanktioner i form av föreläggande och föreläggande vid vite om de skyldigheter som följer av reglerna inte följs.

HSB **anser** att tillsynen, särskilt initialt, behöver vara tillräcklig så att snedvridningar i marknaden inte sker.

Ikraftträdande

HSB **tillstyrker** att lagen träder i kraft den 1 januari 2021 och att skyldigheten att upprätta loggbok inte ska gälla om ansökan om bygglov gjorts före den 1 januari 2021 eller, om bygglov inte krävs, arbetena påbörjats före den 1 januari 2021.

HSB **förespråkar** därmed Boverkets alternativ A där krav på loggbok införs omgående för att skapa ett system där det i framtiden blir möjligt att inkludera utökade krav på kemikalie-information om byggprodukter och att Sverige driver frågan om redovisning av kemiskt innehåll för byggprodukter inom EU med avsikt att få bättre spårbarhet av kemikalier i byggnader.

HSB **delar** den risk Boverket identifierat med att avvakta en lagreglering tills EU regler gällande kemiskt innehåll i byggprodukter finns på plats, med eller utan informativa insatser, dvs. risken att aktörer som idag inte arbetar med loggbok inte skulle anamma loggboksförfarandet i den omfattning och takt som lagstiftaren önskar.

HSB – där möjligheterna bor

HSB bygger denna bedömning på det faktum att utvecklingen hos de frivilliga loggnings- och miljöbedömningssystemen på marknaden har gått mycket långsamt de senaste 10 åren. Dock har utvecklingen tagit fart de senaste 5 åren hos framförallt de aktörer som miljöcertifierar byggnader enligt Miljöbyggnad.

Delbetänkandet Resurseffektiv användning av byggmaterial (SOU 2018:51, n2018/03801/bb).

Inledning

HSB har som ett av sina strategiska fokusområden ökad resurseffektivitet och vill därför verka för regelverk som främjar detta mål, samt EUs och Sveriges återvinningsmål om att förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annan materialutnyttjande av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall ska vara minst 70 viktprocent senast år 2020.

Varje år utvinns stora mängder naturresurser från den svenska naturen som antingen används inom landet eller går på export. 2017 utvanns 250 miljoner ton, vilket är den högsta noteringen sedan SCBs tidsserie började år 1998. Inhemsk materialkonsumtion (definierad som inhemsk utvinning plus import minus export) har totalt sett ökat med 33 procent sedan 1998, till 242 miljoner ton 2017.⁷

HSB anser att utvecklingen mot en ekonomi där resursanvändningen är effektiv, med sikte mot att recirkulera material och att förebygga uppkomsten av avfall har betydande miljömässiga, ekonomiska och sociala vinster. HSB anser att nya affärsmöjligheter kommer uppstå och som möjliggör tillväxt och arbetstillfällen i en cirkulära ekonomi.

Idag saknas tydliga incitament i form av prissignaler för ökad återanvändning och materialåtervinning. Naturvårdsverket har tidigare konstaterat att det idag upplevs som dyrare att källsortera och materialåtervinna bygg- och rivningsavfall än att skicka det osorterat till förbränning och deponering. Anledningen är bland annat att det saknas tydliga ekonomiska incitament att sortera vid källan eftersom det inte är någon märkbar skillnad att lämna in sorterat och osorterat till mottagningsanläggningarna. Det behövs ytterligare utredning för att se över ekonomiska incitament, inklusive skatter, för att styra mot resurseffektiva materialflöden i byggsektorn.

I Sverige har bygg- och fastighetsbranschen, inom ramen för det nu avvecklade Kretsloppsrådet, utvecklat och kommit överens om ”Riktlinjer för resurs- och avfallshantering vid byggande och rivning” som en branschnorm. Riktlinjerna innehåller branschnormerande texter för följande moment:

- Materialinventering inför rivning samt upphandling av inventeringen
- Återanvändning, källsortering och avfallshantering samt upphandling av entreprenader vid rivning och byggproduktion

HSB hänvisar idag vid upphandling av byggtreprenader till dessa riktlinjer och deltar även vid utveckling av dessa riktlinjer.

⁷ <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/miljoekonomi-och-hallbar-utveckling/miljorakenskaper/pong/statistiknyhet/miljorakenskaper--materialflodesrakenskaper-1998-2017/>

Flera myndigheter framför att de är övertygade att det finns kemikalier som nu är ute i samhället vars egenskaper, spridning och effekter mer eller mindre är okända, och som med ny kunskap kommer att kräva insatser från samhällets sida eftersom de riskerar att förorsaka skada på hälsa och miljö.

För att ytterligare säkerställa resurseffektiva och giftfria kretslopp för byggmaterial och bygg- och rivningsavfall behöver det ske en skärpning och utveckling av EU:s kemikalieregler bl.a. med möjligt att bedöma och pröva grupper av ämnen med liknande inneboende egenskaper, kemisk struktur eller användningsområde.

HSB vill uppmärksamma regeringen på den gemensamma position HSB tillsammans med SABO, Fastighetsägarna, SABO, Riksbyggen Sveriges Byggindustrier och Hyresgästföreningen skickad till EU Kommissionen i maj 2018 där vi trycker på att EU Kommissionen bör verka för att ändra Byggproduktförordningen (EU) No 305/2011 så att prestandadeklarationen innehåller information om kemiskt innehåll i enlighet med enligt bilaga VI i CLP-förordningen, samt innehåller information om klimatpåverkan enligt standarden EN 15804 och demonterbarhet för materialåtervinning. Se bilaga 1.

Specifika synpunkter på förslagen

Regeringen bör verka för reglering om innehållsförteckningar för byggprodukter inom EU-samarbetet

HSB **delar** delbetänkandets bedömning att för att uppnå en resurseffektiv byggmaterial-användning behövs kunskap om innehållet i byggprodukter. Lagstiftning som reglerar skyldigheten att redovisa kemiskt innehåll i byggprodukter bör genomföras i EU-rätten.

HSB **tillstyrker** delbetänkandets förslag om att regeringen ska påverka Europeiska kommissionen att utarbeta förslag till Europeiska unionens råd (rådet) och Europaparlamentet om krav på innehållsförteckningar för byggprodukter i artikel 6.5 i EU:s byggprodukt-förordning.⁸

HSB **tillstyrker** att förteckningar av kemiskt innehåll för byggprodukter bör som utgångspunkt:

- gälla för alla byggprodukter som omfattas av en harmoniserad standard eller europeisk teknisk bedömning, med de befintliga undantag som anges i artikel 5 och 38 i byggproduktförordningen,
- i första hand omfatta byggprodukters alla beståndsdelar och i andra hand alla ämnen enligt bilaga VI i CLP-förordningen⁹ samt de ämnen som omfattas av befintliga krav i artikel 31 och 33 i Reach-förordningen¹⁰, och
- ange förekomsten av nanomaterial i byggprodukter.

⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 av den 9 mars 2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter (byggproduktförordningen).

⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar (CLP-förordningen).

¹⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach-förordningen).

HSB **anser**, som i vår position rörande Byggproduktförordningen (EU) No 305/2011, att prestandadeklarationen även ska innehålla information om klimatpåverkan från resursutvinning och tillverkning enligt standarden EN 15804 och hur produkten ska demonteras för materialåtervinning.

Ett nationellt främjandepaket för resurseffektiva byggmaterialval för minskat bygg- och rivningsavfall

HSB **tillstyrker** delbetänkandets förslag om att regeringen för att driva på utvecklingen mot resurseffektiva byggmaterialval bör uppdra åt Verket för innovationssystem (Vinnova) att från och med 2019 och under totalt tio år:

- skapa en eller flera grupper med aktörer som har avgörande inflytande på val av de byggmaterial som ingår i byggnader och som vill göra resurseffektiva byggmaterialval (beställargrupper),
- lämna bidrag till utvecklings- och forskningsstudier i syfte att åstadkomma nära-nollavfallsbyggnader genom återanvändning och återvinning av byggprodukter och material, och
- sprida information om erfarenheterna från beställargruppernas arbete, utvecklings- och forskningsstudier till andra beställare, arkitekter, tekniska konsulter och övriga relevanta mottagare.

Bilaga 1.

Construction product regulation (CPR) (EU) No 305/2011

Position paper - 22.05.2018

The Swedish Association of Public Housing Companies (SABO), HSB, Riksbyggen, the Swedish Construction Federation, the Swedish Union of Tenants and the Swedish Property Federation welcome a revision of the CPR in order to streamline the regulation to match the current political framework and ambitions of the European Commission and the member states of the European Union, such as the Circular Economy. A revised regulation must be done with regard to environmental aspects while at the same time minimizing unnecessary costs and administrative burdens for suppliers of construction products.

Background

The construction and building sector in the EU accounts for roughly 50% of all material consumption, 50% of energy use and 33% of water consumption. Construction waste increased between 2004 – 2014 with 57% in the EU and the potential for recycling is high as demolished buildings may contain materials of high value. However, this potential is not utilized due to the risk of harmful substance in construction waste, making recovery of resources economically unviable. Sourcing and analyzing materials are proven to be very costly.

Knowledge regarding the content of construction products is essential to improve resource efficiency and to eliminate substances which can have a negative impact on human health and ecosystems. This is currently not required under EU law.

In lack of EU-wide regulation, different market actors in member states have set up parallel systems for environmental assessment which creates market fragmentation and unnecessary administrative costs. By addressing this issue at an EU-level one can improve resources efficiency, remove barriers to trade and eliminate chemical substances in building materials which can be harmful to human health and ecosystems.

Proposal

The signatories of this position paper suggest the following revisions:

- **The information requirements regarding chemical substances (art 6.5) in the declaration of performance (DoP) should be extended to substances having a harmonized classification under the EC 1272/2008, CLP (Annex VI).** The extension of information on chemical substances would benefit actions to reduce human exposure from potentially hazardous substances in the indoor environment and reduction of hazardous substances in our ecosystems. This extension is also important due to the long-life cycle of construction products and that knowledge about the chemical substances and combination effects of chemicals is developed continuously. In addition, information regarding chemical substances in construction products will enable an increased rate of recycling as the sourcing and analyzing of harmful substances potentially found in waste is very costly.

- **Information in the DoP should be expanded and include information on climate impact from the resource and manufacturing process.** This should be done in accordance with the European standard on life cycle assessment EN 15804.
- **The DoP should also include information on how to de-construct and recycle materials at the end of their life-cycle.** This should be done in accordance to existing standards and frameworks such as EN15805 and Level(s).

Anders Nordstrand, CEO, the Swedish Association of Public Housing Companies (SABO)

Anders Lago, Chairman, HSB

Leif Linde, CEO, Riksbyggen

Catharina Elmsäter-Svärd, CEO, the Swedish Construction Federation

Marie Linder, President, the Swedish Union of Tenants

Reinhold Lennebo, CEO, the Swedish Property Federation